

A man with a beard and short dark hair is shown from the waist up, sitting and playing an acoustic guitar. He is looking upwards and to the right with a slight smile. He is wearing a dark, long-sleeved shirt. The background is a dark, rainy scene with a bright light source on the left, creating a strong contrast and a soft glow. The rain is captured as vertical streaks, creating a sense of movement and atmosphere. The overall mood is romantic and evocative.

ROGER MAS

EL DOLOR
DE LA BELLESA

Empúries

Roger Mas

El dolor
de la belleza

Pròleg de Jaume Sisa

Edició a cura d'Andreu Gomila

Editorial Empúries

Barcelona

Primera edició: març del 2017

© Roger Mas, 2017

© Jaume Sisa, 2017, pel pròleg

© Andreu Gomila, 2017, per l'edició

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,

Editorial Empúries

Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona

info@grup62.com

www.editorialemperuries.cat

Fotocomposició: Víctor Igual

Impressió: Limpergraf

DIPÒSIT LEGAL: B. 1759-2017

ISBN: 978-84-16367-93-1

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats

SUMARI

Pròleg de Jaume Sisa	9
EL DOLOR DE LA BELLESA	19
Índex de cançons	135
Índex de textos	139

EL DOLOR DE LA BELLESA

7

El set és el meu número fetitxe, és un número que des de petit tinc associat a alguna cosa màgica, religiosa, espiritual. M'encanta que sigui coix, com el caminar dels compassos d'amalgama, com ara el 7/4 del final de «Sota l'Om», el 5/8 de la primera part d'«El ganivet» o el 5/4 de la segona.

AMAPOLA

A l'avi Joan li agradava tocar «Amapola» amb el saxo i que jo, que tenia pocs anys, l'escarnís amb el seu antic clarinet metàl·lic. Jugàvem en la penombra del forat de l'escala, perquè era on hi havia la millor acústica de casa. Deia que jo tenia «uïdu», que valia per a la música i m'insistia en tres coses fonamentals: les notes tingudes, per fer llavi i afinar; els forts i fluixos, per treballar l'expressivitat; i una

petita trampa, per quan em trobés tocant en conjunt, «lo important és començar i acabar sempre bé, i si pel mig et perds, o no et surten les notes, dissimula i avall que fa baixada». Un dia, els avis es van mudar, i mai més no he tornat a entrar a la casa del carrer del Bou. Però cada cop que m'acosto una copa de Recaredo al nas i en bec el primer glop, retorno a la rebotiga de la perruqueria de la iaia Carme i sento de nou l'olor de romàtic d'aquell celobert on creixien falgueres i molsa. I penso que vaig ser molt afortunat.

APLAUDIMENT

La meva medecina. Bàlsam dels meus neguits.

AQUELL LLAC

Totes les llàgrimes
que no havia vessat
brollen ara amb força i
li cremen la pell.

No s'acostuma a veure
com es va fent gran l'esquerda,
no s'acostuma a viure
que en un instant la pot perdre.

Brut d'aquella lluna
i cec, tot ple de ràbia
va sacsejar el seu cos
sense saber què volia fer caure.

Aquest llac vostre
que us uneix d'arrel,
que mai no mou
les seves aigües abissals...

Aquest llac vostre,
símbol etern de qui sap què,
no pot deixar que us perdin
llamps de lluna malalta.

Brut d'aquella lluna
i cec, tot ple de ràbia
vas sacsejar el seu cos
sense saber què volies fer caure.

Recorda aquell llac,
deixa el penediment dins seu.
Recorda aquell llac,
les vostres llàgrimes l'han fet gran.
Recorda aquell llac,
sempre serà dins vostre, per dur-vos enlloc.

(Irredempt, 2015)

ARA PLA!

Amb el cor sec com una pedra
i sota una pluja de visions,
hi arribà conduint de matinada,
pujà les escales i el mal fou fet.

Agafà la porta i se n'anà,
li tremolava una mà.
Carretera estreta vora mar,
va ser aquella nit de temporal.

Tingué uns moments, llargs, per pensar
quan una onada se'l va endur
mar endins, en la foscor...
ara pla, ara pla!

Si és que algú el va trobar a faltar,
se'n sabé estar i no ho va dir.
¿Qui vol estar amb un assassí
que jau en un cotxe d'algues i coralls
amb els peixos voltant?
Coltell brut de sang,
ara pla, ara pla!

(A la casa d'enlloc, 2010)

Dins la residència Sant Anastasi de Lleida, algun dia del curs 1995-1996, m'agafà una mena d'atac d'angoixa i vaig començar a hiperventilar sorollosament; no sabent com dissimular-ho, vaig començar a córrer pels passadissos i pels diferents pisos i per les escales de la residència de tal manera que el panteix de la hiperventilació es confonia amb el panteix d'algú que corria com un boig. Quan la cosa va començar a minvar, i després d'assegurar-me que no hi havia ningú més a la meva habitació, m'hi vaig ficar. A les fosques, em vaig asseure dalt de la llitera i em vaig quedar guaitant l'estret tall horitzontal de llum del passadís que passava per sota la porta. Al cap de pocs segons, encara amb la respiració no recuperada del tot, vaig tenir una visió en cinemascop, com si fos un holograma aparegut al bell mig de l'estança, amb molta llum i Dolby Surround:

Hi havia una vegada una autopista recta recta que travessava una gran plana desèrtica, una plana immensa on hi havia una posta de sol permanent. El sol romania sempre al mateix lloc, al final de la plana, a la dreta dels únics pujols que podíem albirar, unes grans masses de roca vermella com la terra sobre la qual s'ajaçaven els quitrans. L'autopista era ampla i anava en una sola direcció, cap a l'ocàs, sense carrils de tornada, sense tanques a banda i banda. En un univers a contrallum érem siluetes fosques, del sol penombres. No hi havia ni un sol cotxe, ni un camió

ni una motocicleta; tots corríem a peu, esbufegant com búfals. Hi havia qui corria sol, com jo, i qui corria en companyia o en família o fins i tot en petits grups o en bandes organitzades. Era un viatge d'anada. De tant en tant ens trobàvem àrees de pícnic a la nostra esquerra. Eren els únics llocs on hi havia algun arbre, sempre de fullatge poc dens. També hi havia taules i bancs de fusta ancorats a terra, sense una organització lineal concreta. Qui s'aventurava en aquests paratges mai més no en sortia i acabava aixecant-se de la taula només per anar al lavabo i tornar tot seguit al seu lloc, sense pressa. Tots havíem començat el viatge gairebé caminant, com qui diu; ens ho preniem amb certa calma, però a mesura que avançàvem augmentàvem el ritme sense saber ben bé per què. Era com si poguéssim afluixar en qualsevol moment, però al mateix temps com si ens fos totalment impossible no córrer cada vegada més. Jo era dels que corrien fort.

La gent que s'aturava a les àrees de pícnic s'asseien als bancs i prenien uns fusells que penjaven dels arbres. La cara se'ls tornava fosca, l'esguard se'ls perdia sota l'ombra de les celles i començaven a disparar contra la gent que anàvem més enllà d'on s'havien aturat ells. Hi havia molts morts, i a part de córrer i d'intentar esquivar els trets havies de saltar per sobre dels cadàvers o dels cossos dels ferits i dels moribunds. No hi havia res més del que dic en aquell món. Cada vegada érem menys corrent i aquella autopista plena de l'inici s'havia anat buidant entre les

àrees de pícnic i les aficions dels aturats. Però cada vegada que albiràvem una nova àrea descobríem que algú ja hi havia arribat, i ens esperava amb son fusell i tenia bona punteria i feia temps que esperava, però el silenci guanyava terreny a cada pas i les àrees es feien cada vegada més distants les unes amb les altres i les cames em dolien com si no fossin meves.

Al cap de molta estona vaig trobar-me corrent sol. Ja no hi havia morts sobre l'asfalt ni corredors extenuats, només una àrea de pícnic buida, no sé si la darrera, i després d'això només autopista.

Vaig començar a sentir-me bé per primera vegada des que havia arrencat a córrer. Sobredosi d'endorfina. Ressonava dins el crani cada frec de les meves pròpies sabates contra l'asfalt. La suor es refredava i les parpelles se'm tancaven, la vista s'emboirava. Centre de gravetat. Sentia un dolor constant sobre les lumbar i a cada canvi de cama els músculs ballaven com inerts, com si estiguessin agafats a l'os, cadascun només per dues puntes. Van començar a fer-me un dolç dolor els cartílags i els tendons. Es fa difícil de dir, però sentia com si les meves entranyes fossin les arrels d'un arbre assotat per un vent capriciós; el meu esperit n'era el fullatge brillant, el veuríeu fosc des del cel i blanc des de terra.

En aquest punt, algú devia obrir la porta de l'habitació i, amb la llum blanca dels fluorescents del passadís, es va apagar l'al·lucinació. No vaig arribar al Sol.

BAR

Els solsonins som gent de bar que preferim trobar-nos amb els altres en terreny neutral. Sempre m'ha fascinat la màgia de la vida dels bars: la gent de darrere la barra, els clients habituals, els passavolants despistats. Una de les primeres coses que vaig fer quan vaig anar a viure a Barcelona va ser buscar un bar per poder-hi esmorzar cada dia, per fer-lo meu, per fer una mica de família. Vaig estar de sort amb el Xalar Cafè, el bar de l'aleshores Espai Mallorca, al carrer d'en Roig de l'antic *distrito quinto*, que diria la tieta Angelina, a qui no agrada gens que la gent en digui Raval (ni Barri Xino, com també se l'havia anomenat). Per destacar-ne un de Solsona us podria parlar de la barra xica del Racó, del Ramon, on gent com el Pere de l'Inglà, el Josep de la Casanova i tants d'altres cavalquen la llengua deliciosament i desprenen una bonhomia individualista ancestral. I carlina.

BARCELONA

És on el país es concentra, s'obre i es tanca i es classifica; i si a Solsona em faig amb el forner i el picador del bosc, el lampista i l'arquitecte, el mestre o el gerent d'una empresa, a Barcelona només em feia amb cantautors, músics, poetes, escriptors i periodistes. El que s'obria per un cantó es tancava per l'altre. Solsona m'és terra i Barcelona m'és pi. I sense les dues no m'explico el cantautor. La Michela diu que no vaig arribar a viure-hi mai, a Barcelona, perquè mai no vaig aconseguir passar-hi més de quinze dies seguits, però bé que molts capitalins passen cada cap de setmana a la muntanya i ningú no posa en dubte on viuen. Un dia, fent cafè en un bar de Solsona, escoltant la melodia i el ritme i el lèxic dels que jugaven a la botifarra, em vaig adonar que tot allò em començava a sonar exòtic, i en aquell precís moment en què vaig veure que el meu decorat d'infància començava a ser-me estrany, vaig decidir deixar Barcelona i enfilem Llobregat i Cardener i riu Negre amunt fins al melic del món.

BOLÍGRAFS, NAUS, RODES
(Salmòdia en mi menor)

Demà serà dilluns, com tantes
i tantes vegades repetides.
Desencaixat en espais il·limitats.
Ensorrat el desencís en un esvoranc
sísmic de la ment. Despullo dones
nues d'inconsciència. I tinc el verb ja
prop de la gola, en ascendent viatge
cap al cap de la creu.

Despertem els punts
i les comes del sistema!
Tinc son. Esgotament carnal.
Punxades lleus sota la closca.
Bolígrafs. Naus. Rodes.

Poleixo records en aquest bar
darrere la màquina que gira gormanda
dels quartos dels temptadors.
Temptatives poleixo en aquesta vila
havent fet camí i a mig camí encara
vers antigues cruïlles on sempre
la fruita és madura i les serps
aguaiten els cossos calents.

Despertem els punts
i les comes del sistema!
Tinc son. Esgotament carnal.
Punxades lleus sota la closca.
Bolígrafs. Naus. Rodes.

(A la casa d'enlloc, 2010)

BOSC

L'avi Peret i la iaia Maria em van ensenyar el nom de cada planta i de cada salvatgina i un dia em van deixar al bosc. I vaig córrer entre els pins, els boixos, els roures i les alzines. I amb un arç blanc en una mà i un arç negre en l'altra, vaig seure amb un escurçó en una codina. I vaig saltar dins rotllanes gegants de rovellons que s'expandien pels prats de Bacies. I vaig jeure al sol, al cap d'una costa, deixant que els voltors s'acostessin estrenyent la sardana. I vaig córrer com un llop per les obagues del Cap del Pla, esquinçant-me la pell amb el grèvol i les argelagues. I els corriols es desfeien per convertir-se en banyeres de pedra tosca. I vaig descobrir una llei que no em pesava, que la dels homes m'ofegava sobre manera. I em vaig fer de fang, i de molsa.

BUSA

Un dels paratges més tel·lúrics del país, una illa alçada per un circ de cingleres. Banyada d'història, on hi he vist un espectre i n'hi he imaginat un altre. L'imaginat és la dona de la presó, de la cançó «Tanco els ulls / Obro els ulls». I l'espectre va ser la visió al·lucinant, entre les branques, d'un moribund. Una premonició. El ginebre viu de l'anada, a la tornada era mort i, precisament en una casa que es diu Gine-

bres, una estona abans, un estol de pomes s'havia enlairat del pomer just davant dels meus nassos.

La presó és un illot separat uns bons metres de la resta de l'altiplà. Aquest illot fou convertit en presó, sense teulada ni parets, durant la Guerra del Francès. Diu la tradició que alguns presoners, extenuats pel fred i per la fam, s'esbalçaven pel cingle exclamant «Mourir à Busa et resurgir à Paris!».

De petit havia passat alguns estius a Guilanyà, una casa mil·lenària al sud-oest del pla, i de més grandot una altra casa, en aquest cas al sud-sud-est, del pla, es va convertir en el meu segon disc, homenatge també al cognom de la meva àvia materna: Casafont.

Tinc un vague record, de petit, d'haver-me assegut amb els meus pares i amb ma germana ben a prop del cingle, i tot i recordar-ho com entre la boira d'un somni, puc sentir encara l'esgarrifança d'aquell vertigen.

CANÇÓ

No sé si hi ha una manera més senzilla i directa d'intentar explicar i compartir lo inefable.

CANTAUTOR

Gran poeta entre músics i gran músic entre poetes.
És a dir, servidor.

CANTERBURY

Els mesos de juliol de 1991 i 1992 em van enviar a Canterbury a aprendre anglès, però el que de veritat hi vaig aprendre fou l'italià. El segon any, en arribar a l'escola, de seguida em vaig fixar en una noia rossa, amb els cabells llargs i ondulats i uns ulls blaus desarmants. No sé com m'ho vaig fer per acostar-m'hi, però finalment, un vespre, asseguts de costat al cim del Dane John i mirant cap a la catedral, li vaig dir: «Can I kiss you?», i ella em respongué «Yes», i jo em vaig quedar immòbil i ella devia pensar: «Quin tòtil, aquest xicot». No li tocà altre remei que agafar la meva cara entre les seves mans i encetar, ella, aquell primer petó. Durant tretze dies, i com en la cançó de Serrat, les paraules d'amor van cremar pels jardins i pels carrers de Canterbury. El dia que se'n va anar, el temps va conjurar una gran tempesta, amb un aiguat terrible, enmig del qual, remuntant la nova carretera de Dover, amb aigua fins als turmells i sense poder contenir les llàgrimes, vaig arribar a l'escola i la vaig buscar com un boig pels passadissos fins que la vaig poder abraçar per darrer cop.

Amb uns companys, a la mateixa falda del Dane John, vaig agafar la primera borratxera de la meva vida. I quan, ja a Solsona, vaig tastar casualment una cigarreta, a la primera pipada se'm va obrir el cel: el gust del tabac era el gust dels petons de Canterbury. Em vaig comprar un paquet i vaig començar a passar nits a la teulada de casa, rememorant el gust d'aquells petons embolicats en paper de fumar, mirant la mateixa lluna que es devia veure des d'Itàlia.

CARTOGRAFIA

Els mapes, les corbes de nivell, la mania classificatòria, imaginar-me on posaré els peus, per on passaré, tirar línies, sobrevolar el futur. Des de sempre m'han apassionat els mapes, com si tots fossin el del tresor. Primer van ser les sèries cartogràfiques de l'Ejército de Tierra, després l'exhaustiva feina de l'Institut Cartogràfic de Catalunya i els seus magnífics ortofotomapes que comprava a Lleida, quan era a la universitat. Quan vaig descobrir la «sèrie A» i la «sèrie B», les primeres campanyes generals de fotografia aèria a Catalunya, ja va ser massa. Aquestes sèries les va fer la força aèria dels Estats Units; la primera, els anys 1945-1946, i la segona, entre el 1956 i el 1957. Amb tot això ficat dins el cap i també amb fotos antigues, no em costa gaire de moure'm pel meu país en altres èpoques. És com passejar-se pel món en

múltiples realitats temporals paral·leles a la vegada. Espaterrant. Només em faltaven les flamants possibilitats que, d'uns anys ençà, ofereixen els satèl·lits a través de la xarxa i amb els nous telèfons intel·ligents. Anticipo tot allò que puc anticipar perquè em neguïtgen les sorpreses i la inseguretat de no saber on sóc, de sentir-me en fals. Sóc un controlador que no descansaria mai. Rarament em passejo, o faig un desplaçament, o me'n vaig de bolo sense haver-me tupit abans tots els mapes del lloc dins el cervell. I entre el viatge virtual i l'escombrat sensitiu, un cop sobre el terreny, acabo tenint un gruix en la memòria que faig servir, quan vull agafar el son, per volar. Per somiar abans de somiar. I per estimar cada pam i cada flor d'aquest planeta.

CASAFONT

Hi ha indrets que es marquen en la nostra història com balises enmig de la mar.

CATALANS, PAÏSOS

La meva nació.